

РЕШЕНИЕ

№ 1450

гр. София, 13.01.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 3 състав, в
публично заседание на 20.11.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Атанас Николов

при участието на секретаря Ирена Йорданова, като разгледа дело номер **912** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 118 ал.1 от Кодекса за социално осигуряване, вр. чл. 145 и сл. от АПК.

Образувано е по жалба на С. П. М., родена на 15/06/1955, с адрес: Karlstr. 24, 72764 R., D., срещу против решение № 3305-40-3/15.01.2025 г. на управителя на НОИ, с което е потвърдено разпореждане № [ЕГН], изх. № 2113-50-1002#1 /08.10.2024г., издадено от длъжностното лице в дирекция „Европейски регламенти и международни договори“. В жалбата се твърди, че обжалвания акт е незаконосъобразен, постановен в нарушение на материалния закон и несъответстващ с целта на закона. Моли съда, да отмени оспореното решение и преписката да бъде върната на административния орган със задължителни указания по прилагане на закона.

В с. з., жалбоподателят, редовно призован, не се явява, представлява се от адв. П. В. и адв. Д. А., които поддържат жалбата на наведените в нея основания.

Ответникът– Директорът на ТП на НОИ- С. град, чрез процесуалния си представител юрк. Б. оспорва жалбата като неоснователна. Излага подробни аргументи в писмени бележки. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Софийска Градска прокуратура –редовно уведомена, не изпраща представител и не изразява становище по жалбата.

От фактическа страна:

Личната пенсия за осигурителен стаж и възраст е отпусната по чл. 2 от Закона за пенсиите /отменен/, считано от 16/06/1995, при зачетен български стаж от 20 г. 05 м. 00 д., придобит при условията на т. 66к от Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране /отменен/.

Размерът на пенсията е изчислен въз основа на осигурителния доход/брутното трудово възнаграждение за периода 01/08/1990-31/12/1993.

Разпореждането за отпускане на пенсия не е обжалвано и като такова е влязло в сила.

С разпореждане от 03.07.2000 г., личната пенсия е преизчислена от 01.01.2000 г. по условията на Кодекса за социално осигуряване. Пенсията е приравнена на минималния размер за пенсиите по чл. 68, ал. 1 и 2 КСО. Разпореждането не е обжалвано от лицето.

С последващите разпореждания, личната пенсия е изменяна и осъвременявана, съответно приравнявана към установения минимален размер, съобразно разпоредбите на действащото българско законодателство. Същите не са обжалвани от г-жа М..

Във връзка с постъпил германски осигурителен стаж, с разпореждане от 15.01.2014 г., пенсията е преизчислена по реда на чл. 94 от Регламент № 1408/71, считано от 12.02.2009, като е взет предвид германски стаж за право на пенсия в продължителност 13 г.00 м. 00 д. и за изчисляване на нейния размер —15 г. 00 м. 00 д.

На 12.02.2009, от лицето постъпва запитване относно размера на пенсията и причините поради които същият е под минималния размер и се приравнява на него. С писмо от 08.09.2009 е предоставено разяснение относно начина на изчисляване размера на пенсията. Жалбоподателката е била информирана за възможността размерът на пенсията да се изчисли от възнаграждението за друг 3-годишен период пред 01.01.1997, съобразно действащото през 2009 г. законодателство, за което е следвало да представи документ за осигурителен доход, издаден от осигурителя. Такъв не е представян от лицето, поради което пенсията остава определена въз основа на осигурителния доход за периода 1990-1993.

Последващите разпореждания, с които размерът на пенсията е осъвременяван, индексирани и приравнявани на минималния размер, не са обжалвани от лицето.

На 24.06.2024, чрез системата за електронен обмен на социалноосигурителна информация в ЕС, от германската институция постъпват искане за пенсия за старост, с дата на заявление, подадено в германската институция - 24.06.2024, удостоверен германски стаж до 31/05/2024 и решение за отпускане на германска пенсия от 01/06/2024.

С обжалваното разпореждане № [ЕГН], изх. № 2113-50-1002#1/08.10.2024г., българската пенсия за осигурителен стаж и възраст е преизчислена на основание чл. 50, ал. 4 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета за координация на системите за, социална сигурност, считано от датата на отпускане на германска пенсия - 01.06.2024; при отчитане на германски стаж за право на пенсия 32 г. 00 м. 00 д. и на 32 г. 09 м. 00 д. - за изчисляване на нейния размер.

Преизчисляването е извършено с отчетен доход /брутно трудово възнаграждение/ от 51039 лв. за периода 01/08/1990-31/12/1993, индивидуален коефициент 0:747 и доход за изчисляване размера на пенсията 297,43 лв., получен след като индивидуалният коефициент е умножен по средномесечния доход за страната за 2007 г. (0.747 x 398,17 лв). Отчетеният български осигурителен стаж е 20 г. 05 м. 00 д., придобит при условията на чл. 104, ал. 2 от КСО, който, превърнат към трета категория труд съставлява 34 г. 00 м. 10 д. Разликата между осигурителния стаж, превърнат към трета категория труд и стажа без превръщане съставлява 13 г. 07 м.

С оглед обстоятелството, че лицето е придобило право на българска пенсия само въз основа на българския стаж, размерът на пенсията е преизчислен на основание чл. 52 от Регламент №

883/2004 както на принципа на „директното“ изчисление (самостоятелна пенсия), така и на „пропорционален“ принцип.

При метода на „директното“ изчисление, само въз основа на българския стаж, административния орган е изчислил пенсията по следния начин:

Доходът за изчисляване размера на пенсията - 297,43 е умножен с процентите български осигурителен стаж, получени като всяка година осигурителен стаж без превръщане и съответната пропорционална част от този процент за месеците стаж са умножени по 1,35% /1.35% x 20 г. 05 м. = 27.56 %/ и всяка година осигурителен стаж и съответната част от процента за месеците стаж - за осигурителния стаж, съставляващ разликата между стажа без превръщане и превърнатия стаж е умножена по 1.2% (13 г. 07 м. x 1.2 %= 16.30%), съответно, 27.56%+16.30% = 43.86%, умножени по 297.43 лв. Така размерът на пенсията за българския стаж възлиза на 130,45 лв. Този размер се осъвременява съобразно предвидените в българското законодателство осъвременявания и изменения, и към 01.07.2024 /последен актуален размер/ съставлява 369.72 лв. Предвид обстоятелството, че този размер явява по-нисък от минималния размер за пенсиите по чл. 68, ал. 1 и 2 КСО към същата дата, е приравнен към него - 580.57 лв.

При метода на „пропорционалното“ изчисление, по гореизложения ред пенсията е била преизчислена, като се отчита не само българският, а общият (български и германски) стаж, по следния начин:

Процентите осигурителен стаж за общо 53 г. 02 м. (20 г. 05 м. бълг арски стаж + 32 г. 09 м. германски стаж) съставляват 88.08 %, изчислени като общият стаж без превръщане от 53 г. 02 м е умножен по 1.35% = 71.78% и годините и месеците стаж, представляващи разликата между превърнатия стаж и този без превръщане -13 г. 07 м. са умножени по 1.2% = 16.30%.

Така изчислените проценти осигурителен стаж 88.08 (16.30 %+71.78%) са умножени с дохода за изчисляване размера на пенсията — 297.43 лв. Размерът на пенсията за общия стаж съставлява 261.98 лв. Този размер е осъвременяван съобразно предвидените в българското законодателство осъвременявания и изменения и от 01.07.2024 възлиза на 725.78 лв. От него е изчислена пропорционалната част, дължима само за българския стаж, като към този размер

с отнесено съотношението между българския стаж в месеци (34 г. x 12 м. “408 м.) и общия стаж в месеци (408 м. български стаж + 393 м. германски стаж=801 м.): 725.78 лв. x 408/801 =369.69 лв. за българския стаж към 01.07.2024 /последен актуален размер/. Поради това, че действителният размер на пенсията, дължим за българския стаж, определен по метода на „пропорционалното“ изчисление е по-нисък от този, изчислен по реда на „директното“ изчисление, постановено е с обжалваното разпореждане, българската пенсия да остане определена в по-благоприятния размер, т. е. този, изчислен по метода на директното изчисление. Последният е приравнен на минималния размер, установен за пенсиите по чл. 68, ал. 1 и 2 КСО, тъй като се явява по-нисък от него.

Доколкото правото на българска пенсия е придобито само въз основа на български стаж, посоченият по-горе размер към 01.07.2024 е приравнен на минималния размер за пенсиите по чл. 68, ал. 1 и 2 КСО към същата дата - 580.57 лв.

Изчислението на пропорционалния размер на българската пенсия по чл. 52, пар. 1, б. „б“ от Регламент № 883/2004 е извършено, като процентите стаж по чл. 70, ал. 1, т. 1 КСО са определени за общия /български и германски/ стаж - 1.35% x 53 г. 02 м. (сбор от 20 г. 05 м. български стаж и 32 г. 09 м. германски стаж) = 71.78%, съответно по чл. 70, ал.1, т. 2 КСО: 13 г. 07 м. x 1.2%-16.30%. Общо проценти осигурителен стаж - 88.08%. Същите са умножени по дохода за определяне размера на пенсията - 297.43 лв. Размер на пенсията за общия стаж /теоретичен размер/ - 261.98 лв. Към този размер са приложени всички последващи изменения, осъвременявания и индексации на пенсиите, в резултат на което размерът на пенсията за общия

стаж /теоретичен размер/ към 01.07.2024 съставлява 725.78 лв. Това е размерът, който би бил дължим ако целият стаж, за който е изчислен беше придобит само по българското законодателство. От него се изчислява пропорционалният размер, дължим само за българския стаж, изчислен като към теоретичния размер е отнесено съотношението между българския стаж в месеци (408) и общия стаж в месеци (801), съответно пропорционалната част, дължима за българския стаж е 369.69 лв. (401/801 от 725.78 лв.) Пропорционалният размер е по-нисък от действителния размер на българската пенсия, изчислен по чл. 52, пар. 1, б. „а“ от Регламент № 883/2004, поради което на основание чл. 52, пар. 3 от регламента, пенсията, дължима за българския стаж остава определено реда на чл. 52, пар; I , б. „а“ от посочения регламент.

С тези мотиви, горестоящия административен орган е потвърдил разпореждане № [ЕГН], изх. № 2113- 50-1002#1/08.10.2024г. като правилно и законосъобразно и е отхвърлил жалбата на С. М..

В съдебното производство е приета административната преписка. Изслушана и приета е и съдебно-счетоводна експертиза, която съдът изцяло кредитира.

Правни изводи:

Жалбата е подадена в срока по чл. 149, ал. 1 от АПК, от легитимирано лице по чл. 147, ал. 1 от АПК и срещу подлежащ на оспорване административен акт, поради което жалбата е процесуално допустима, а разгледана по същество е основателна.

Съгласно чл. 168, ал. 1 АПК съдът преценява законосъобразността на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 АПК, а именно: дали актът е издаден от компетентен административен орган и в установената форма, спазени ли са административно-производствените правила и материално - правните разпоредби по издаването му, съобразен ли е актът с целта на закона.

Съгласно разпоредбата на чл. 98, ал. 1, т. 2 КСО пенсиите и добавките към тях се отпускат, изменят, осъвременяват, спират, възобновяват, прекратяват и възстановяват с разпореждане, издадено от длъжностното лице в НОИ, на което е възложено ръководството на дейността по отпускане и изплащане на пенсиите по международни договори и европейски регламенти за координация на системите за социална сигурност за лица с постоянен адрес в чужбина, или други длъжностни лица, определени от управителя на НОИ.

Съгласно чл. 117, ал. 4 от КСО Разпорежданията, издадени от длъжностното лице по чл. 98, ал. 1, т. 2, могат да се обжалват пред управителя на Националния осигурителен институт в едномесечен срок, съответно за разпорежданията по чл. 98, ал. 2 – в 14-дневен срок от получаването им. Решението се изготвя в срока и по реда на ал. 3. В настоящия случай е представена Заповед № 1016-40-558 от 08.06.2023г. на управителя на НОИ /лист 116 от делото/, относно компетентността на органа, постановил цитираното разпореждане, както и заверено копие на последното. Същото е подписано от А. Д. /лист 17 от делото/, която съгласно цитираната заповед под номер 1 в качеството си на началник отдел „Отпускане на пенсии по договори“ ѝ е възложено да подписва за ръководител ПО, разпорежданията за отпускане, изменение и осъвременяване на пенсии и добавки към тях.

Решението, с което жалбата срещу процесното разпореждане е отхвърлена като неоснователна, също е издадено от компетентен орган. Видно от самото решение, същото е издадено и подписано от управителя на НОИ.

Предвид гореизложеното, процесното разпореждане и оспореното решение на управителя на НОИ се явяват издадени от компетентен орган по материя, степен и място.

Решението е издадено и в предвидената в чл. 59, ал. 2 от АПК форма и съдържа фактическите и

правни основания за неговото издаване.

Съдът не констатира допуснати нарушения на административнопроизводствените правила, които да бъдат квалифицирани като съществени такива и основание по см. на чл. 146, т. 3 от АПК за отмяна на обжалваното решение.

По отношение съответствието на оспорения акт с материалния закон, съдът намира следното:

С обжалваното решение е потвърдено разпореждане от 08.10.2024. С последното, считатано от 01.06.2024 /дата на отпускане на германска пенсия/, личната пенсия за осигурителен стаж и възраст на жалбоподателката е изменена съгласно чл. 50, пар. 4 от Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност.

За установяване на правнорелевантните факти и доказване тезата на оспорващата, че има право на по-голям размер пенсия за осигурителен стаж и възраст, съдът е допуснал изслушването на единична съдебно-счетоводна експертиза. От заключението ѝ се констатира, че размерът на пенсията на жалбоподателката, като се вземе предвид осигурителния доход, за времето, през което е полагала труд в страната е бил определен правилно. Няма спор, че първоначално определената пенсия е осъвременявана по силата на действаща правна норма в приложимите редакции нееднократно. До издаване на потвърденото с оспорваното решение на управителя на НОИ разпореждане от 08.10.2024 г. всички актове на длъжностни лица по ПО са влезли в сила.

Въз основа на представените доказателства с административната преписка и заключението на вещото лице по изготвената по делото съдебно-счетоводна експертиза се установява, че от 16.06.1995 г. на жалбоподателката е отпусната българска лична пенсия за изслужено време и старост по условията на чл. 2 от Закона за пенсиите /отм./ във връзка с т. 66к от Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране /отм./ Лицето е представило 2 бр. УП-2 за брутно трудово възнаграждение за периодите: 01.08.1990-31.12.1993 и 15.)1.1992-15.06.1995. Размерът на пенсията е определен от средномесечното брутно трудово възнаграждение за периода 01.08.1990-31.12.1993, тъй като размерът ѝ се явява по- благоприятен. Заключението на извършената по делото съдебно-икономическа експертиза потвърждава този извод на длъжностното лице, както и направеното от 01.04.1996 изчисление на индивидуалния коефициент и всички последващи нормативно установени изменения, преизчисления, индексации и осъвременявания на личната пенсия на С. М..

Неоснователна се явява и претенцията за изчисляване на пенсията с коефициент 1.305 по ЗМС № 79 на МС от 07.04.1995. Съгласно чл. 2, ал. 1 от постановлението, от 01.04.1995, всички пенсии за изслужено време и старост, отпуснати с начална дата до 31.03.1995 се преизчисляват с коефициент 1.305. Видно от текста на разпоредбата, коефициентът 1.305 е осъвременителен и се отнася за всички пенсии, отпуснати до посочената дата. Това не е индивидуален /личен/ коефициент на лицата, а еднаква величина за всички пенсии от посочената категория. Допълнително, към 01.04.1995 г. в българското осигурително законодателство не съществува категорията „индивидуален коефициент“, която се въвежда от 01.04.1996 г. Пенсията на жалбоподателката е отпусната след 31.03.1995, поради което не попада в обхвата на тази разпоредба. В чл. 2, ал. 2 от същото постановление се предвижда, че с посочения коефициент се преизчисляват и пенсиите, отпуснати в периода от 01.04. до 31.08.1995 г. при условие, че базисният им период не включва време след 31.03.1995. Базисният период е този, за който се взема предвид получаваното брутно трудово възнаграждение на лицето за изчисляване размера на пенсията. В случая, размерът на пенсията е определен от средномесечното брутно трудово възнаграждение за периода 01.08.1990- 31. 2.1993, предвид което пенсията на жалбоподателката е

преизчислена по чл. 2, ал. 2 от ПМС № 9 от 07.04.1995.

От 01/01/2019, размерът на всички пенсии с начална дата след 31/12/2018, императивно се определят по т. нар. „нова“ методика, регламентирана с разпоредбите на чл. 70, ал. 8-10 КСО. С въвеждане на преходната разпоредба на §22ц, ал. 1 от ПЗР на КСО се предоставя право, до 01/01/2022, едновременно с подаване на заявление за пенсия с начална дата след 31/12/2018, лицата да изберат размерът на пенсията да се изчисли и по „старата“ методика, регламентирана в чл. 70, ал. 4-7 КСО, ако това е по-благоприятно за тях.

Съгласно § 22ц, ал. 2 от ПЗР на КСО, в 6-месечен срок от влизане в сила на закона, лицата с подадени заявления за пенсия с начална дата след 31.12.2018, както и тези, на кои го е отпусната пенсия до влизането в сила на закона, да упражнят правото на избор по §22, ал. от ПЗР на КСО, ако това е по-благоприятно за тях.

Предвид изложеното, както и обстоятелството, че т. нар. „нова“ методика се прилага за пенсиите с начална дата след 31.12.2018 и предполага наличие на осигурителен стаж и доход след 01/01/2000, разпоредбата на §22ц ПЗР на КСО не се прилага безусловно към всички пенсии. Поради това, разпоредбата на §22ц от ПЗР на КСО е неприложима към пенсията на жалбоподателката.

Предмет на оспорване по настоящото дело е решение на управителя на НОИ, с което се потвърждава разпореждане от 08.10.2024 за преизчисляване размера на пенсията по чл. 50, пар 4 от Регламент № 883/2004. Индивидуалният коефициент не е бил предмет на преразглеждане при постановяване на разпореждането от 08.10.2024. С това разпореждане, на основание чл. 50, пар. 4 от Регламент № 883/2004, е извършено изчисление на пенсията, считано от датата на отпускане на германска пенсия, с отчитане на германски осигурителен стаж, по реда на чл. 52 от същия регламент. С разпореждането не се променя първоначално определеният индивидуален коефициент с влязлото вече в сила разпореждане (постановено на 19.04.1996, а се преизчислява само размера на отпуснатата пенсия въз основа на придобит по-късно осигурителен стаж в чужбина и при същия индивидуален коефициент.

Разпоредбата на чл. 50, пар. 1 от Регламент № 883/2004 постановява, че всички компетентни институции определят правото на пенсия, съгласно всички законодателства на държавите-членки, на които заинтересованото лице е подчинено, освен ако заинтересованото лице изрично поиска отлагане на отпускане на обезщетения за старост съгласно законодателството на една или повече държави-членки. Съответно, на основание чл. 50, пар. 4 от посочения регламент, ново изчисляване на пенсията се извършва автоматично, когато изискванията на другите законодателства бъдат изпълнени или когато лицето поиска отпускане на отложеното в съответствие с параграф 1 обезщетение за старост, освен ако за извършените по другото законодателство периоди вече са били взети предвид.

Пенсията на жалбоподателката е отпусната само съгласно българското законодателство и въз основа на българския стаж, тъй като към датата на подаване на заявлението за пенсия - 30.08.1995, от една страна, европейските координационни регламенти не се прилагат по отношение на Република България, но е в сила Спогодбата между НРБ и ГДР за сътрудничество в областта на социалната политика, а от друга страна - лицето не е декларирало наличие на германски стаж, какъвто е имало, видно от впоследствие постъпилия структуриран електронен документ /СЕД/ Р 5000 „Удостоверение за германски осигурителни периоди“. Имайки предвид разпоредбите на цитираната спогодба, в сила към подаване на заявлението, и обстоятелството, че само с българския стаж лицето е отговаряло на условията за пенсиониране по Закона за пенсиите /отм./, наличието на германски стаж не би довело до друг фактически и правен резултат.

Към датата на отпускане на пенсия от Германия - 01.06.2024, разпоредбата на чл. 50, пар. 4 от

Регламент № 883/2004 обвързва българската институция със задължението, от датата на отпускане на чуждата пенсия, да извърши ново изчисление на българската пенсия по реда на чл. 52 от същия регламент, като отчете германските периоди, които не са били взети предвид.

На основание чл. 52, пар. 1 от Регламент № 883/2004, когато условията за пенсиониране са били изпълнени въз основа на осигурителния стаж, придобит по законодателството, прилагано от компетентната институция, какъвто е процесният случай, тази институция изчислява размер на пенсията само съгласно това законодателство (самостоятелно обезщетение). На основание чл. 52, пар. 2 от Регламент № 883/2004, компетентната институция извършва изчисление и на пропорционален принцип, чрез изчисляване първо на теоритичен размер и впоследствие на действителен размер (пропорционално обезщетение). Изчисляването на пропорционален размер се извършва като първо се изчислява „теоретичен“ размер - този, на който лицето би имало право ако целият стаж, български и чужд, беше придобит по българското законодателство. Към този теоретичен размер се отнася съотношението между българския стаж, изразен в месеци и общия, български и германски стаж, изразен в месеци.

Жалбоподателката има право на по-благоприятния от двата размера - самостоятелен или пропорционален, съгласно чл. 52, пар. 3 от Регламент № 883/2004.

В процесния случай, доколкото правото на пенсия е придобито само въз основа на българския стаж, длъжностното лице, с разпореждането от 08.10.2024, е определило размера на пенсията, както на принципа на директното изчисление /самостоятелно обезщетение/, така пропорционален принцип. Установено е, че пропорционалният размер е по- неблагоприятен за лицето, поради което пенсията е определена само за българския стаж на принципа на директното изчисление. Преизчислението по чл. 50, пар.4 и чл. 52 от Регламент № 883/2004 не засяга определения индивидуален коефициент на лицето.

Размерът на пенсията, дължим за българския осигурителен стаж, след преизчисляването ѝ по чл. 50, ал. 4 от Регламент № 883/2004, определен е разпореждането от 08. 0.2024, съответства на изводите и изчисленията, извършени от приетата по делото съдебно-икономическа експертиза, която потвърждава правилността на същите (стр. 5 от заключението, отговор на четвърта задача). Събраните по делото доказателства, включително приетата съдебно-икономическа експертиза, в цялост потвърждават, че индивидуалният коефициент е изчислен правилно и според действащото законодателство; осъвременяванията на пенсията са извършени точно, съобразно нормативно установения ред и че размерът на пенсията е правилно определен.

Поради изложеното и като неоснователна жалбата следва да бъде отхвърлена.

С тези мотиви, съдът

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ жалба на С. П. М., родена на 15/06/1955, с адрес: Karlstr. 24, 72764 R., D., срещу против решение № 3305-40-3/15.01.2025 г. на управителя на НОИ, с което е потвърдено разпореждане № [ЕГН], изх. № 2113-50-1002#1 /08.10.2024г., издадено от длъжностното лице в дирекция „Европейски регламенти и международни договори“, като неоснователна.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14-дневен срок от неговото получаване.

